

Proefstation voor de Groenten- en Fruitteelt onder glas te Naaldwijk.

SLASELECTIE- EN RASSENPROEF IN HET WINTERSEIZOEN. 1953-'54.

Inleiding.

Het doel van de proef was een aantal in ons bezit zijnde stammen van het ras Proeftuins Blackpool alsmede een aantal rassen, die gedurende de korte winterdagen snel groeien, met Leikoningin te vergelijken in een vroeg gestookte kas. De stammen van Proeftuins Blackpool werden reeds in het vorige winterseizoen in een koude bak onderling vergeleken. De behoefte bestond echter om dit bij een stockteelt of vroege teelt nogmaals te doen. Onder de rassen die in de winter snel groeien, bevonden zich een zestal via het I.V.T. verkregen nummers. Deze waren in de proef opgenomen, omdat voor één dezer rassen kwekersrecht was aangevraagd. Om na te gaan of dit ras zich voldoende van andere rassen onderscheidde (dit is een eerste eis voor het verkrijgen van kwekersrecht) bracht het I.V.T. de proef dus op het Proefstation onder, waar het een onderdeel uitmaakte van een rassenproef.

Opzet. van de proef.

De proef werd in viervoud opgezet in een druivenkas waar de druivenbomen kort tevoren gerooid waren. Zoals uit de plattegrond in bijlage I blijkt, kwam het ras Korona alleen in de blokken A en C voor, terwijl stam 5-52 van Proeftuins Blackpool in blok A twee keer en in blok D in het geheel niet voorkwam. Per vakje waren 3 rijtjes van 12 planten, dus in totaal 36 planten aanwezig. De plantafstand was 20 x 25 cm, doch om de twee vakjes (= om de 6 rijtjes) was een extra ruimte van 15 cm aangehouden. Op het Zuideinde viel een lengte van 3 m en op het Noordeinde een lengte van $\frac{1}{2}$ m buiten de proef. Langs de West- en Oostzijde vielen steeds twee kroppen, dus + een halve m. buiten de proef.

Uitvoering van de proef.

Uitgezaaid werd op 16 October. Met uitzondering van Korona en Leikoningin van Rijk Zwaan kwam alles reeds na enkele dagen goed op. Door het zachte najaar groeiden de planten snel en waren, toen zij op 19 en 20 November uitgepoot werden, reeds groot van omvang.

Vóór het uitpoten was de grond in kas 8 goed doorgespoeld, bemest volgens advies van de afdeling grondonderzoek en bewerkt. De planten groeiden na het uitpoten weldra weer door. In de voorwinter werd regelmatig gelucht en

18 December werd met stoken een aanvang gemaakt. Dit laatste vooral om de luchtvochtigheid te verlagen. Er werd dus aanvankelijk gestookt met de lucht-ramen open. Gedurende de vorstperiode kon de kas vorstvrij gehouden worden. Na de vorstperiode (op 12 Februari) werd één keer matig gegoten. Het stoken was toen het moeilijke punt. Meikoningin was toen b.v. nog weinig ontwikkeld en verdroeg stoken nog zeer goed, terwijl de andere rassen echter merendeels begonnen te kroppen zodat met stoken gestopt zou moeten worden om de sla randvrij te houden. Een middenweg werd hierbij gekozen. 's Nachts werd n.l. steeds een weinig gestookt en overdag niet meer. De overweging, dat het minder bezwaarlijk was wanneer rand zou optreden (de eigenschap "gevoeligheid voor rand" kan dan goed naar voren komen) en het feit, dat kas 8 met twee andere kassen, die wel 's nachts gestookt moesten worden, in verbinding stond, hebben tot gevolg gehad dat cultuurtechnisch bezien iets te veel of te lang is doorgestookt. Daar vroeg met stoken was begonnen en regelmatig gestookt werd, hebben schimmelziekten zoals "smeul" en "'t wit" geen kans gekregen op te treden.

Waarnemingen gedurende de groeiperiode.

Gedurende de groeiperiode werden enige malen cijfers gegeven voor de grootte van het gewas. Ook werd regelmatig gelet op morphologische eigenschappen. Deze laatste zullen echter bij de beschrijving van de rassen nader worden genoemd, terwijl we ons hier zullen beperken tot de bespreking van de gegeven cijfers. De eerste serie cijfers werd gegeven op 5 November toen de planten nog op de plantenrij stonden, de tweede op 9 Januari, de derde op 5 Februari. Hoe sterker de groei of m.a.w. hoe verder de planten ontwikkeld waren, des te hoger de cijfers werden (zie bijlage II).

Op 5 November waren de planten in het algemeen nog klein en de cijfers zijn hierdoor misschien minder betrouwbaar. Bij Delikat, Reuzen Mei en Prelude was de groei minder goed. Bij Meikoningin van Rijk Zwaan was dit al in zeer sterke mate het geval. De verklaring hiervoor is echter, dat te vers zaad gebruikt was.

Op 9 Januari viel de minder goede groei op van de beide Meikoninginselecties en Kampioen. Zeer goed groeiden Primavera en Delikat.

Op 5 Februari was dezelfde tendens nog aanwezig, alhoewel Sneeuwkrupje en Regina toen ook een zeer goede groei vertoonden. Van de verschillende stammen van Proeftuins Blackpool vertoonde 22-52 gemiddeld een wat minder goede groei.

De oogst.

Het bepalen van de oogstdatum is bij sla altijd moeilijk. De mogelijkheid is aanwezig om een ras te oogsten als het volgroeid is. De moeilijkheid is dan om te bepalen wanneer een ras **precies** volgroeid is en een nadeel is, dat men met verschillende oogstdata te maken krijgt, zodat de verkregen cijfers niet onderling vergeleken kunnen worden. Bij deze proef is daarom alles ge-oogst toen de snelst gegroeide rassen oogstbaar waren. Dit geschiedde op 3 Maart. Hierbij werd gesorteerd in eerste soort (sla van meer dan 11 kg per 100 stuks), tweede soort (van 9-11 kg) en vellen (minder dan 9 kg). De oogstgegevens staan voor elk vakje afzonderlijk vermeld in bijlage III. Bovendien is voor elk vakje het gemiddeld kropgewicht berekend. Dit laatste staat vermeld in bijlage II.

Uit deze laatste bijlage blijkt, dat het gemiddeld kropgewicht rond de 70 gram schommelde. De reeds in het verslag van vorig jaar genoemde (goede) stammen 12-24-52 en 14-3-52 blonken ook nu weer gunstig uit, wat betreft het gemiddeld kropgewicht. Stam 22-52, die reeds eerder opviel door een mindere groeikracht, had het laagste gemiddeld kropgewicht. Van de overige rassen was Primavera het zwaarst. De beide Meikoninginselecties bleven het verst achter. Opvallend is nog, dat Kampioen (herkomst v. Namen) een aanzienlijk lager kropgewicht had dan de via het I.V.T. verkregen Kampioen.

Op de hierbij ingesloten grafiek zijn van enkele rassen de gemiddelde groeicijfers uitgezet. Het bij de oogst bepaalde gewicht doet hierbij ook als groeicijfer dienst. In het algemeen blijkt, dat op 9 Januari de waardeeringscijfers wat lager waren dan op de overige data. Verder blijkt, dat de verschillen, die in het gewicht werden geconstateerd reeds op 9 Januari en bij Meikoningin ook reeds op 5 November aanwezig waren. Bovendien valt het op, dat Meikoningin gedurende de periode van 5 Februari tot aan de oogst naar verhouding meer in groei is achtergebleven. Enerzijds kan dit verklaard worden door de vorstperiode, waarin Meikoningin een weinig rood werd gekleurd (anthocyaanvorming) door de koude, anderzijds door het zeer donkere weer na de vorstperiode, waardoor de minder lichtbehoeftige rassen een extra voorsprong kregen. Vermeld zij tenslotte nog, dat alle rassen behalve Proeftuins Blackpool en Meikoningin door rand waren aangetast.

Beschrijving van de rassen.

Proeftuins Blackpool.

Omdat dit ras reeds in voorgaande jaren uitvoerig werd beschreven, volstaan we hier met de opmerking, dat 12-24-52 waarschijnlijk de beste stam is en dat 14-3-52 en 5-52 ook goede stammen zijn. Dit klopt tevens met de

ervaringen van voorgaande jaren. Wel traden ook bij deze stammen evenveel dode plekjes op de randen van de buitenbladeren op. Niet alle stammen waren geheel uniform. In 13-24-52 kwamen b.v. enkele planten met Mg-gebreksverschijnselen voor. 22-52 was positief de minste stam.

Kampioen.

Het ras Kampioen van het I.V.T. groeide gedurende het gehele seizoen beter dan de door ons zelf in de proef opgenomen Kampioen. Beide hadden een zeer tuitigerige vorm, waren vatbaar voor rand en hadden een iets meer donkere kleur dan Meikoningin. Beide selecties waren ook niet geheel uniform.

Regina.

Groeide snel en had een mooie vorm. De kleur was iets lichter dan Meikoningin. Ze is echter vatbaar voor rand, doch had iets minder rand dan de Kampioentypen. Waarschijnlijk komt dit mede doordat de krop zich iets later sloot.

Delikat en Reuzen Mei.

Kwamen wat eigenschappen betreft vrijwel geheel met Kampioen overeen. Door de tuitigerige vorm zijn al deze rassen wat minder geschikt voor de vroege teelt.

Primavera en Korona.

Hadden ook veel overeenkomst met Kampioen, hoewel de iets snellere groei en het hiermee gepaard gaande vroeger oogstbaar zijn van Primavera en het iets minder tuitigerig zijn van Corona iets gunstiger factoren zijn.

Sneeuwkrupje.

Was ook tuitigerig van vorm. Kropte extra vroeg, doch had ook veel rand. Kleur mogelijk ook iets lichter dan Kampioen.

Prelude.

Was zeer gevoelig voor rand. Het was verder een plat type met een matige omvang en licht gekleurd geelgroen blad. Maakte matig vroeg een krop. Meestal bleef het hart wat langer open dan bij de Kampioenachtige typen. Ze was niet geheel raszuiver.

Selectie.

In verschillende stammen van Proeftuins Blackpool werden wederom enkele planten gemerkt voor verdere selectie. Bovendien werden in het ras Reuzen Mei een tweetal zeer gunstig uitziende planten apart gehouden voor zaadwinning. Elk der stamplanten is van een nummer voorzien. In bijlage IV staan deze nummers alsmede de herkomst en een korte beschrijving van de betrokken stamplanten vermeld.

Slotconclusies.

Proeftuins Blackpool voldeed voor deze vroege teelt wederom goed wat

betreft groeisnelheid en gewicht. Het optreden van dode randjes aan de bladeren is echter bezwaarlijk. Met uitzondering van Meikoningin hadden de overige beproefde rassen slechts in geringe mate van dit verschijnsel last. Deze rassen werden echter alle in vrij sterke mate door rand aangetast. Onder deze rassen bevond zich Regina, welke mogelijk iets minder gerand was. Gezien het feit, dat rand door tal van cultuurmaatregelen kan worden tegengegaan en gezien het mooie uiterlijk van dit ras biedt het ongetwijfeld mogelijkheden voor vroege teelten. Meikoningin is zowel voor dode bladrandjes als voor gewoon rand minder sterk vatbaar. Voor vroege teelt echter is de groei te langzaam.

De proefnemer,
J. H. Groenewegen.

21-5-'54

C.H.

Buiten de proef	
P.B. 12-24-52	I.V.T. 51118 Primavera
P.B. 14-3-52	Buiten de proef
P.B. 11-21-52	I.V.T. 53028 Reuzen Mei
P.B. 13-24-52	I.V.T. 53075 Delikat
P.B. 22-52	I.V.T. 53136 Regina
P.B. 21-52	I.V.T. 53138 Kampioen
P.B. 52 ^e -53	Meike Pr.
P.B. 24-51	Meik. R.Z.
P.B. 6-52	Kampioen
P.B. 16-1-52	Prelude
P.B. 24-52	Sneeuwkrupje
P.B. 1-52	P.B. 1-52
Sneeuwkrupje	P.B. 24-52
Prelude	P.B. 16-1-52
Kampioen	P.B. 6-52
Meik. R.Z.	P.B. 24-51
Meik. Pr.	P.B. 52 ^e -53
I.V.T. 53138 Kampioen	P.B. 21-52
I.V.T. 53136 Regina	P.B. 22-52
I.V.T. 53075 Delikat	P.B. 13-24-52
I.V.T. 53028 Reuzen Mei	P.B. 11-21-52
I.V.T. 52113 Korona	P.B. 14-3-52
I.V.T. 51118 Primavera	P.B. 12-24-52
P.B. 52 ^e -53	P.B. 5-52
P.B. 24-51	Meik. Pr.
P.B. 6-52	Meik. R.Z.
P.B. 16-1-52	Kampioen
P.B. 24-52	Prelude
P.B. 1-52	Sneeuwkrupje
P.B. 5-52	I.V.T. 51118 Primavera
P.B. 12-24-52	Buiten de proef
P.B. 14-3-52	I.V.T. 53028 Reuzen Mei
P.B. 11-21-52	I.V.T. 53075 Delikat
P.B. 13-24-52	I.V.T. 53136 Regina
P.B. 22-52	I.V.T. 53138 Kampioen
P.B. 21-52	P.B. 21-52
I.V.T. 53138 Kampioen	P.B. 22-52
I.V.T. 53136 Regina	P.B. 13-24-52
I.V.T. 53075 Delikat	P.B. 11-21-52
I.V.T. 53028 Reuzen Mei	P.B. 14-3-52
I.V.T. 52113 Korona	P.B. 12-24-52
I.V.T. 51118 Primavera	P.B. 5-52
Sneeuwkrupje	P.B. 1-52
Prelude	P.B. 24-52
Kampioen	P.B. 16-1-52
Meik. R.Z.	P.B. 6-52
P.B. 5-52	P.B. 24-51
Meik. Pr.	P.B. 52 ^e -53
----- Buiten de proef -----	
----- Buiten de proef -----	
----- Buiten de proef -----	

Blok D

Blok C

Blok B

Blok A

rails

P.B. = Proeftuins Blackpool, Meik. Pr. = Meikoningin van de Proeftuin, Meik. R.Z. = Meikoningin van Rijk Zwaan, Prelude van Vreeken, Sneeuwkrupje van Nunhem, Kampioen van Namen.

Naam	Groeicijfers										Gemiddeld Kropgewicht					
	5 November	9 Januari 1954					5 Februari 1954					Blok A	Blok B	Blok C	Blok D	gemiddeld
	gemiddeld	Blok A	Blok B	Blok C	Blok D	gemiddeld	Blok A	Blok B	Blok C	Blok D	gemiddeld	Blok A	Blok B	Blok C	Blok D	gemiddeld
P.B. 52 ^o -53	8	5	6½	6½	5½	5.9	7	7½	7½	7	7.3	53.6	64.8	68.6	65.3	63.8
P.B. 24-51	8	6½	6	7	5	6.1	7½	7	6½	7	7	82.5	58.9	65.8	60.0	67.2
P.B. 6-52	8	7½	6	6½	6	6.5	8½	7	7½	6½	7.4	77.7	51.6	70.6	80.6	70.2
P.B. 16-1-52	8	6½	6	6½	6	6.3	7½	7	7½	7½	7.4	69.5	54.8	67.9	62.9	63.8
P.B. 24-52	8	6½	6½	6½	6	6.4	7½	7	7½	7	7.3	65.7	62.9	64.0	69.0	65.4
P.B. 1-52	8	7½	7	7	6½	7	8	8	7½	8	7.9	81.8	84.8	74.2	57.4	74.8
P.B. 5-52	8	6½-7½	7	7½		7.1	7½-8	8	8		7.9	74.7	79.7	86.6	82.4	81.0
P.B. 12-24-52	8	7	6½	7½	6½	6.9	8	7½	8	8	7.9	113.1	76.5	68.8	97.0	87.5
P.B. 14-3-52	8	7½	7	5	6½	6.5	8	8	7	8	7.8	85.5	71.3	94.9	114.7	90.5
P.B. 11-21-52	8	7½	6½	7	6½	6.9	8	7½	7½	8	7.8	88.5	69.1	81.4	81.7	79.5
P.B. 13-24-52	8	7	6½	7	7	6.9	8	7½	7½	8	7.8	68.0	64.0	46.9	87.3	68.0
P.B. 22-52	8	6½	6½	5½	4½	5.8	7½	7	6½	6½	6.9	66.5	57.1	67.7	62.8	63.5
P.B. 21-52	8	6½	6½	6½	6	6.4	7½	7	7½	7½	7.4	64.3	69.5	81.9	81.1	74.1
P.B. gemiddeld	8					6.5					7.5					73.0
I.V.T. 53138 Kampioen	7	6½	6½	7	6½	6.6	6½	7½	8	7½	7.4	62.9	64.1	77.8	76.2	70.8
I.V.T. 53136 Regina	7	6½	7	7	6½	6.8	7	8	8	7½	7.6	66.1	64.7	80.5	65.2	70.0
I.V.T. 53075 Delikat	5	7	7½	7½	7	7.3	7½	8	8½	7½	7.9	63.9	68.5	94.5	70.0	74.3
I.V.T. 53028 Reuzen Kei	5	7	6½	6½	6½	6.6	7	7½	7½	7½	7.4	57.6	64.6	63.5	62.9	62.1
I.V.T. 52113 Korona		6½		5½		6	7		7		7	64.1		66.7		65.3
I.V.T. 51118 Primavera	8	7	7	7	7½	7.1	8½	8	8	8	8.1	92.4	69.5	76.0	86.0	81.1
Sneeuwkrupje	6	6½	6½	6½	7	6.6	8	8	8	7½	7.9	70.5	66.4	72.1	67.5	69.2
Prelude	5	6	5	6½	6½	6	7½	7	7½	7	7.3	63.4	55.5	62.8	62.2	60.9
Kampioen	6½	6	5	6	5	5.5	7	7	7	6½	6.9	58.1	54.5	68.7	55.3	59.3
Meikoningin R.Z.	4	5	4	5	4½	4.6	6	6	6	6	6	37.6	50.6	40.0	48.6	44.1
Meikoningin Pr.	7	6	5	5	5½	5.4	6½	6½	6	6½	6.4	47.0	42.5	41.7	39.7	42.7

Oogst en sortering per vakje afzonderlijk.

Stam no	Blok	1ste soort		2de soort		Vellen	
		aantal	gewicht	aantal	gewicht	aantal	gewicht
P.B. 52 ^e -53	A			11	800	14	540
P.B. 52 ^e -53	C			3	300	32	2100
P.B. 52 ^e -53	B			5	400	29	1800
P.B. 52 ^e -53	D			2	150	34	2200
P.B. 24-51	A	14	1200	12	1340	10	430
P.B. 24-51	C					35	2300
P.B. 24-51	B					34	2000
P.B. 24-51	D					30	1800
P.B. 6-52	A	10	970	10	890	12	620
P.B. 6-52	C			2	230	33	2240
P.B. 6-52	B					31	1600
P.B. 6-52	D			4	400	27	2100
P.B. 16-1-52	A	4	300	5	380	23	1540
P.B. 16-1-52	C					33	2240
P.B. 16-1-52	B			3	250	28	1450
P.B. 16-1-52	D					35	2200
P.B. 24-52	A	4	410	10	790	21	1100
P.B. 24-52	C					33	2110
P.B. 24-52	B			7	650	28	1550
P.B. 24-52	D			1	80	35	2400
P.B. 1-52	A	11	1060	5	400	18	1320
P.B. 1-52	C			6	620	20	1310
P.B. 1-52	B			13	1300	23	1750
P.B. 1-52	D			6	600	28	1350
P.B. 5-52	A	9	790	3	240	20	1360
P.B. 5-52	C			6	800	29	2230
P.B. 5-52	B			12	1200	20	1350
P.B. 5-52	A	16	1800	6	500	12	500
P.B. 12-24-52	A					28	3170
P.B. 12-24-52	C					33	2270
P.B. 12-24-52	B			8	650	28	2100
P.B. 12-24-52	D			11	1360	19	1550

Oogst en sortering per vakje afzonderlijk.

Stam no	Blok	1ste soort		2de soort		Vellen	
		aantal	gewicht	aantal	gewicht	aantal	gewicht
P.B. 14-3-52	A			18	1580	18	1500
P.B. 14-3-52	C			5	800	28	2330
P.B. 14-3-52	B			11	900	22	1450
P.B. 14-3-52	D			11	1260	17	1950
P.B. 11-21-52	A			14	1310	12	990
P.B. 11-21-52	C					32	2600
P.B. 11-21-52	B			16	1250	18	1100
P.B. 11-21-52	D			3	290	33	2650
P.B. 13-24-52	A					35	2380
P.B. 13-24-52	C					26	1220
P.B. 13-24-52	B			11	900	25	1400
P.B. 13-24-52	D			9	920	27	2220
P.B. 22-52	A					34	2260
P.B. 22-52	C					34	2300
P.B. 22-52	B			10	750	25	1250
P.B. 22-52	D					36	2260
P.B. 21-52	A			4	310	31	1940
P.B. 21-52	C					33	2700
P.B. 21-52	B			14	1250	22	1250
P.B. 21-52	D			2	190	32	2570
Sneeuwkrupje	B			2	160	34	2230
Sneeuwkrupje	D					36	2430
Sneeuwkrupje	A	15	1300	19	1100		
Sneeuwkrupje	C					36	2600
Prelude	B					36	2000
Prelude	D			1	90	34	2090
Prelude	A			7	550	23	1350
Prelude	C					35	2200
Kampioen	B					30	1630
Kampioen	D			3	270	29	1500
Kampioen	A			6	250	25	1550
Kampioen	C					32	2200

Overzicht van de gemerkte stamplanten.

No	Herkomst	Omschrijving
1-54	1-52	Niet groot van omvang.
2-54	11-21-52	Niet groot van omvang, alsmede iets donker.
3-54	14-3-52	Als 2-54.
4-54	14-3-52	Als 2-54.
5-54	14-3-52	Vrij goed gesloten krop.
6-54	5-52	Vrij goed gesloten krop, niet groot.
7-54	12-24-52	Iets lichte kleur, groot en welig.
9-54	21-52	Iets lichte kleur, zeer mooi type.
10-54	24-51	Normaal type.
11-54	6-52	Iets donker, normaal type.
12-54	1-52	Matig vaste krop met iets rand.
13-54	1-52	Klein
14-54	16-1-52	Iets lichte kleur, flinke krop, iets welig gegroeid.
15-54	13-24-52	Open type.
A54	53028 Reuzen Mei	Type met goede broek, groot van omvang en weinig rand.
B54	53028 Reuzen Mei	Als A54.

Grafiek behorende bij sla-selectieproef 1953-1954, Kas 8.

